NÁHODNÉ OTRAVY Z VENKOVNÍCH ROSTLIN

Náhodné otravy dětí jsou v Německu časté a vedou k mnoha telefonátům na toxikologická centra. Cílem studie německých pediatrických a toxikologických institucí bylo identifikovat venkovní rostliny, které způsobují mírné nebo vážné otravy po náhodné expozici a popsat typy expozic rostlinami u dětí.

Data o náhodných expozicích poskytnutá dvěma německými toxikologickými centry byla retrospektivně vyhodnocena z hlediska počtu a cest expozice. Zvláštní pozornost byla věnována druhu a vážnosti příznaků.

Ze 42 344 potvrzených expozic 227 rostlinným druhům 39 346 (93 %) bylo asymptomatických, 2 415 (5,7 %) se projevilo nevýznamnými, 580 (1,3 %) mírnými a 3 (0,007 %) těžkými příznaky. 26 rostlinných druhů (mj. thuje, tis a narcis) bylo zodpovědné za 70 % všech expozic. Náhodné expozice dětí 0,5–5 roků starých měly zpravidla povahu orální ingesce (98 %) a většinou šlo o plody. Data o expozicích sebraná toxikologickými centry jsou užitečná pro identifikaci nebezpečí z venkovních rostlin.

Z platné z české legislativy lze dovodit, že při volbě rostlin a dřevin na pozemku školského zařízení musí být zohledněna ochrana zdraví dětí a mládeže. Nebezpečí z jedovatých rostlin případně rostoucích na pozemcích školských zařízení však v Česku dosud nebylo zhodnoceno.

Hermanns-Clausen M, Koch I, Pietsch J, Andresen-Streichert H, Begemann K. Accidental intoxication by outdoor and garden plants: data from two German poison centres. Bundesgesundheitsblatt Gesundheitsforschung Gesundheitsschutz. 2019 Jan;62(1):73-83. (In German.)

Jaroslav Kříž

NEZÁVADNÁ VODA, SANITACE A HYGIENA – PROBLÉMY V EVROPSKÉM REGIONU WHO

Na jednání k Protokolu o vodě a zdraví v emotivním zahajovacím projevu připomněla dr. Piroska Östlin, dočasná ředitelka evropské regionální úřadovny WHO, dosud existující závažné nedostatky v dostupnosti nezávadné vody, toalet a dalších sanitární zařízení pro mnoho lidí Evropy. „Známe čísla, ale nezapomeňme, že jsou za nimi lidé. Lidé jako já nebo vy, kterým ale chybí přístup k věcem, které jsou pro nás běžné. Myslete na to, až budete pít sklenici vody, až si budete mýt ruce, až splách-nete záchod. Važte si toho, že nemusíte jít ven nebo na nějaké nepřijatelné místo, když si potřebujete ulevit, jako 31 milionů lidí v našem regionu. Uvědomte si, že toaleta není jen záchod, chrání totiž vaši důstojnost a zdraví a zdraví lidí okolo vás. A pochopte, proč sanitace a dostupnost vody jsou jedním z lidských práv."

„Představte si rodící ženu v nemocnici, kde chybí sprcha a záchod. Kvalita zdravotní péče prostě neexistuje bez nezávadné vody, sanitace a hygieny. Nedokážeme zvládnout hrozbu antimikrobiální rezistence a nebudeme mít „zdraví pro všechny" bez dostupné vody, sanitace a hygieny v každém zdravotnickém zařízení."

„Představte si chlapce ve třídě, který potlačuje nutkání močit nebo děvče s první menstruací, kteří nemohou zajít na záchod nebo do koupelny. 5 milionů dětí regionu nemá ve škole k dispozici adekvátní sanitární zařízení. Ovlivňuje to nejen důstojnost a pohodu, ale překáží to i vzdělávání a výchově."

„Společně jsme v minulé dekádě dosáhli mnohého. Teď musíme pokračovat v řešení chorob z vody a epidemií. V našem regionu zemře každý den 14 lidí na průjmové onemocnění v důsledku nedostatků v dostupnosti vody, sanitace a hygieny. Konečně musíme dosáhnout závazku obsaženého v Ostravské deklaraci." (Pozn. red. Deklarace 6. ministerské konference o zdraví a prostředí, 2015, mj. stanovující dosáhnout všeobecné a udržitelné dostupnosti nezávadné pitné vody, sanitace a hygieny pro všechny lidi a všechna zařízení.)

Autentické citáty jsou příkladem expresivní prezentace, která má své místo i na odborném fóru. Ani Česká republika není bez těchto problémů, zejména na ubytovnách lidí s nízkým sociálním statusem a ve vyloučených lokalitách.

World Health Organization. Opening statement by Dr Piroska Östlin, Regional Director ad interim at the Fifth session of the Meeting of the Parties to the Protocol on Water and Health, 19-21 November 2019, Belgrade, Serbia [Internet]. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2019 [cited 2020 Feb 19]. Available from: http://www.euro.who.int/en/about-us/regional-director/speeches-and-presentations-by-year/2019/opening-statement-by-dr-piroska-Ostlin,-regional-director-ad-interim-at-the-fifth-session-of-the-meeting-of-the-parties-to-the-protocol-on-water-and-health.

-jsv-

TRIHALOMETANY V PITNÉ VODĚ A RAKOVINA MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

Trihalometany (THM) jsou vedlejší produkty desinfekce pitné vody a jejich dlouhodobé působení je spojováno se zvýšením rizika vzniku rakoviny močového měchýře. Početný kolektiv autorů (patří mezi ně i MUDr. Kožíšek ze SZÚ Praha) z evropských zemí zhodnotil hladiny THM v pitné vodě v 28 státech EU a vypočítal atributivní zátěž pro vznik této rakoviny.

Pro hodnocení byly použity roční průměry THM v pitné vodě pro hromadné zásobování a lineární vztah mezi expozicí a účinkem. Populační atributivní frakce (PAF) byla kalkulována za použití dat o incidenci rakoviny z globální studie choroby z roku 2016 a data o THM z údajů v letech 2015–2018. PAF vyjadřuje podíl daného rizikového faktoru na výskytu choroby v populaci.

Průměrná hladina THM byla 11,7 μg/l (SD 11,2) a stanovená populační atributivní frakce (PAF) 4,9 %. Znamená to 6561 případů rakoviny močového měchýře za rok. Nejnižší PAF byla zjištěna v Dánsku a Holandsku (po 0,0 %), nejvyšší PAF měly Kypr 23,2 %, Malta 17,9 % a Irsko 17,2 %. Autoři konstatují, že současné hladiny THM v některých zemích mají značný vliv na vznik rakoviny močového měchýře a situace by se měla řešit optimalizací ošetřování vody, dezinfekce, distribuce a dalšími opatřeními.

Z dat v článku lze uvést, že ČR patří mezi země s nízkými hladinami THM v rozmezí 0–15 μg/l a nejvyšší hladiny nad 50 μg/l mají Irsko, Španělsko, Řecko, Malta a Kypr. Portugalsko a Velká Británie jsou v rozmezí 26–50 μg/l.

Evlampidou I, Font-Ribera L, Rojas-Rueda D, Gracia-Lavedan E, Costet N, Pearce N, et al. Trihalomethanes in drinking water and bladder cancer burden in the European Union. Environ Health Perspect. 2020 Jan;128(1):17001. doi: 10.1289/EHP4495.

Jaroslav Kříž